

Kohti dialogin taitoa: Kevyt kantamus, osa 2

16.12.2021

- Kirjoittaja: **Anniina Aunola**, kehittäjälehtori, työnohjaaja, Humak & JärKeä-hanke, 16.12.2021
- Kirjoittaja: **Tuuli Tiainen**, varhaiskasvatuksen kehittäjä, työnohjaaja, Lasten liikunnan tuki ry, 16.12.2021

*Kevyt kantamus -blogisarjan **ensimmäisessä osassa** Tove Janssonin tekstit kietoutuivat dialogisuuden perusajatuksiin kiireettömyyden, kuuntelemisen, kanssakulkijuuden ja merkityksien jakamisen tärkeydestä. Tässä toisessa osassa Janssonin tekstit valottavat narratiivisuutta.*

Dialogisessa kohtaamisessa tärkeää on havainnoida, mitä tunteita itsessä herää, mikä mietityttää ja mikä tästä kaikesta sisäisestä pohdinnasta olisi tärkeää tuoda keskustelukumppaneille tietoon jo kohtaamisen aikana. Dialogia edistävät avoimuus, läpinäkyvyys ja esimerkiksi sen jakaminen, mistä motiiveista oma puhe kumpuaa. Tämän reflektiivisyyden lisäksi tapa, jolla puhumme ja kuvaamme kokemuksiamme niitä tarinallistaen, vaikuttaa omiin ja toisten kokemuksiin, merkitysten antoihin ja toimintaan (Ahonen 2019). On helppo yhtyä niin Ahosen kuin Janssonin ajatuksiin: **Joskus minusta tuntuu, ettei mikään voi olla yhtä vaarallista kuin ne sanat, joita me heittelemme ympärillemme** (Jansson 1987. *Kevyt kantamus ja muita kertomuksia*).

Moninaiset narratiivit muutoksen mahdollistajina

Narratiivisuudessa muutoksen ajatellaan syntyvän siitä, kun ihmiset yhdessä löytävät oman elämänsä kannalta rakentavampia tarinoita. Kaikki ne ihmiset, jotka ovat olleet läsnä problemaattisen tarinan syntytilanteessa, olisi tärkeä saada mukaan myös silloin, kun vaihtoehtoisista tarinoista keskustellaan. (Ahonen 2019.) Kun siirrytään yhdessä pohtimaan ongelmallisia tarinoita ja etsitään niihin erilaisia näkökulmia, saamme vahvistettua kaikkien läsnäolijoiden osallisuutta. Suhtautumalla uteliaana ja tosissaan toistemme kerrontaan, sekä kunnioittamalla ongelman läsnäoloa, voimme pyrkiä yhdessä löytämään ongelmapuheen rinnalle myös rakentavampia narratiiveja.

Erilaiset tavat sanoittaa kokemuksia ovat osaltaan muokkaamassa arkitodellisuutta ja luomassa toivoa toivottomiltakin tuntuissa tilanteissa. Ihmisten välisissä kohtaamisissa keskitytään dialogiin usein puheen välityksellä, vaikka luonnollisesti kehollisuus ja esimerkiksi erilaisten symbolien käyttö ovat osa dialogia. Todellisuuden eri puolilta katsomisen taitoa voimme harjoitella myös taiteen kautta. **Taide on ihmeellinen asia. Jokainen näkee siinä mitä voi ja juuri se onkin tarkoitus.** (Jansson 1978. *Nukkekaappi ja muita kertomuksia*.) Taide antaa mahdollisuuden irrottautua sanallisuuden ja siihen helposti liittyvän rationaalisuuden vallasta. Taiteen avulla voimme pyrkiä lähestymään toistaiseksi vaikeasti hahmottuvia tai abstrakteja ilmiöitä.

“Taide on ihmeellinen

asia. Jokainen näkee siinä, mitä voi ja juuri se onkin tarkoitus.” (Jansson 1978)

Kuva: Tuuli Tiainen

Uupumus voi näkyä kyvyttömyytenä kuunnella

Joskus dialogiin antautuminen toisten kanssa voi tuntua vaikealta. Kohtaamisesta kokonaan kieltäytymistä useammin haasteena voi olla se, että oma tarina ja sen jakaminen kiinnostaa, mutta toisten kuuntelulle ei tahdo olla voimia. **Tarve puhua merihevosesta on kasvanut yhä suuremmaksi. Kunpa olisi saanut edes kuvailla miltä se näytti. Tai ainakin jutella merihevosista noin ylipäätään.** (Jansson 1965. *Muumipappa ja meri.*)

Mutta minä en halunnut muita kertomuksia kuin omani. Mutta sellaista ei sanota ääneen. (Jansson 1968. *Kuvanveistäjän tytär.*) Meidän olisi syytä tunnistaa kuuntelu-uupuksemme, ja pitää omista voimavaroistamme huolta niin, että uskaltaisimme vetäytyä

silloin kun sitä tarvitsemme. **Hän oli väsynyt, eikä tahtonut kuulla muita vertauksia kuin omiaan** (Jansson 1978. *Nukkekaappi ja muita kertomuksia*). Ehkä toisella kertaa jaksaisimmekin taas paremmin olla läsnä myös muille.

Jansson antoi hyvän esimerkin epäonnistuneesta dialogista kirjoittaessaan Ruttuvaarista, joka oli helpottunut onnistuessaan pääsemään eroon sukulaisistaan: **Kukaan ei tullut kyselemään, kuinka hän voi, eikä sitten heti alkanut puhua muista asioista antamatta hänelle aikaa tuumia, voiko hän hyvin vai huonosti** (Jansson 1970. *Muumilaakson marraskuu*). Ajan antamisen ja hiljaisuuden sietämisen lisäksi monissa Janssonin teksteissä korostuu myös rohkeus joutilaisuuteen ja jopa silleen jättämiseen. **Oletteko löytänyt sen ihanneolotilan, jossa pakotietä ei tarvita? Uskallatteko olla tekemättä mitään?** (Jansson, 1974. *Aurinkokaupunki*.)

Kevyt kantamus -blogisarjan **kolmannessa osassa** Janssonin ajatukset antavat lisää näkökulmia siihen, miten dialogia voi ylläpitää.

LÄHTEET:

Ahonen, Jorma 2019–2021. Dialogic-voimavarakeskeinen työnohjaajakoulutus. Luennot.

Jansson, Tove 1965. *Muumipappa ja meri*. Helsinki: WSOY.

Jansson, Tove 1968. *Kuvanveistäjän tytär*. Helsinki: WSOY.

Jansson, Tove 1970. *Muumilaakson marraskuu*. Helsinki: WSOY.

Jansson, Tove 1974. *Aurinkokaupunki*. Helsinki: WSOY.

Jansson, Tove 1978. *Nukkekaappi ja muita kertomuksia*. Helsinki: WSOY.

Jansson, Tove 1987. *Kevyt kantamus ja muita kertomuksia*. Helsinki: WSOY.

Blogikirjoitussarjan taustalla Aunolan ja Tiaisen työnohjaaja opintojen lopputyö (Dialogic 2019–2021).